

Nota van uitgangspunten herijken subsidiesystematiek

I. Inleiding

In de meerjarenbegroting 2017-2020 is als speerpunt vastgesteld: 'Herijken van het subsidiebeleid waarin een verschuiving naar een meer participatieve invulling centraal staat. Met het nieuwe subsidiebeleidskader willen we een beweging maken naar meer marktwerking en meer ruimte voor inwonersinitiatieven'. Doelstellingen zijn daarbij:

- Subsidiebeleid inzetten om gewenste maatschappelijke doelstellingen/ effecten te bereiken.
- Meer ruimte bieden aan maatschappelijk geïnitieerde initiatieven en activiteiten van inwoners en maatschappelijke organisaties.
- Het continueren van het in gang gezette traject van het transparanter, doelmatiger en meer sturend te maken van het subsidiebeleid.
- Subsidiebeleid sluit aan bij de rol van Gooise Meren als 'netwerkgemeente'.

De uitgangspunten richten zich op:

- A. Subsidiebeleid
- B. Subsidieproces

De uitgangspunten in de nota zijn de bouwstenen voor de nieuwe subsidiesystematiek. De input hiervoor is verkregen via een tweetal externe consultatieronden met maatschappelijke organisaties en inwoners, en een breed ingestelde ambtelijke werkgroep. In onderstaande paragraaf II worden de uitgangspunten benoemd. In paragraaf III wordt elk uitgangspunt van een toelichting voorzien.

II. De uitgangspunten.

De uitgangspunten die met deze Nota van Uitgangspunten worden vastgesteld geven richting aan de gewenste heroriëntatie op het subsidiebeleid. De uitgangspunten raken aan reeds bestaand gemeentelijk beleid op gebied van bijvoorbeeld de Doe-democratie en het Sociaal Domein. Een aantal uitgangspunten is nieuw, en enkele betreffen een aanscherping van reeds bestaand subsidiebeleid.

A. Subsidiebeleid

1. Sturing op samenwerking

We stimuleren samenwerking. Met samenwerkende subsidieontvangers worden integrale afspraken gemaakt over de resultaten die zij gaan realiseren en die bijdragen aan de beoogde maatschappelijke effecten en prestatiedoelstellingen.

2. Sturing op prioriteiten binnen de inhoudelijke doelstellingen

De gemeente Gooise Meren geeft prioriteit in haar inhoudelijke doelstellingen volgens de navolgende categorieën. Bij de categorieën a, b en c is de gemeente bereid om subsidie in te zetten:

- a. De gemeente is wettelijk verplicht de doelstelling(en) te realiseren;
- b. De gemeente geeft hoge prioriteit;
- c. De gemeente vindt het belangrijk;
- d. De gemeente wil stimuleren en/of faciliteren, maar wil niet bekostigen.

3. Sturing vanuit het Wegingskader

De gemeente Gooise Meren maakt onderscheid in haar Wegingskader door aan de criteria doeltreffendheid – toegankelijkheid – behoefte centraal – samenwerking een zwaarder gewicht toe te kennen.

4. Meerjarige financiering.

Meerjarige financiering is het uitgangspunt voor structurele subsidies, tenzij er redenen zijn om hiervan af te wijken.

5. Nieuwe financieringsinstrumenten

De gemeente Gooise Meren zet vernieuwende financieringsinstrumenten in:

- Bestuurlijk subsidiëren;
- Crowdfunding;
- SROI;
- Right to Challenge.

B. Subsidieproces.

6. Vereenvoudiging van subsidieaanvraag en verantwoording

Hoe lager de subsidie, hoe eenvoudiger de procedure voor de subsidieaanvraag en de verantwoording. We onderscheiden hierbij twee categorieën:

Subsidies < € 25.000

subsidies >€ 25.000

7. De gemeente als aanjager van veranderkracht.

De gemeente Gooise Meren neemt actief haar rol als aanjager en facilitator op om de doeltreffendheid van financiering te vergroten.

8. De inwoners hebben invloed op het subsidiebeleid

De gemeente Gooise Meren betreft daar waar mogelijk adviezen van inwoners bij de uitvoering van subsidiebeleid. Afhankelijk van de ontwikkelingen zijn ook situaties denkbaar waarin inwoners (mee)beslissen over inzet van subsidies.

9. Sociaal ondernemerschap

De gemeente Gooise Meren stimuleert sociaal ondernemerschap bij ondernemers in het vormgeven van hun rol als initiator, medefinancier of coproducteur van activiteiten.

III. Toelichting op de uitgangspunten.

ad. 1. Sturing op samenwerking

Met samenwerkende subsidieontvangers worden integrale afspraken gemaakt over de resultaten die zij gaan realiseren en die bijdragen aan de beoogde maatschappelijke effecten en prestatiedoelstellingen.

De gemeente stuurt integraal op maatschappelijke effecten en prestatiedoelstellingen, zoals opgenomen in de programmabegroting. Met samenwerkende subsidieontvangers worden integrale afspraken gemaakt over de resultaten die zij gaan realiseren die bijdragen aan de beoogde maatschappelijke effecten en prestatiedoelstellingen. De uitvoering wordt gemonitord en de uitkomsten gemeten.

ad. 2. Sturing op prioriteiten inhoudelijke doelstellingen

De gemeente Gooise Meren geeft prioriteit in haar inhoudelijke doelstellingen volgens de navolgende categorieën. Bij de categorieën a, b en c is de gemeente bereid om subsidie in te zetten:

- a. De gemeente is wettelijk verplicht de doelstelling(en) te realiseren;*
- b. De gemeente geeft hoge prioriteit;*
- c. De gemeente vindt het belangrijk;*
- d. De gemeente wil stimuleren en/of faciliteren dat het plaatsvindt, maar wil niet bekostigen.*

De gemeente heeft een aantal inhoudelijke beleidsdoelstellingen, voortvloeiend uit de beleidsplannen / programmabegroting. Deze moeten leidend zijn bij de verdeling van de middelen. Hierin wordt meer helderheid gegeven door de prioritering tussen de verschillende beleidsdoelstellingen.

ad. 3 Sturing vanuit het Wegingskader

De gemeente Gooise Meren maakt onderscheid in haar Wegingskader door aan de criteria doeltreffendheid – toegankelijkheid – behoefte centraal – samenwerking een zwaarder gewicht toe te kennen.

Het huidige wegingskader heeft acht criteria, die allemaal even zwaar mee lijken te tellen. Prioritering in zwaarte is in het kader van sturing op het bereiken van de gewenste maatschappelijke doelstellingen/effecten van belang. De ervaringsdeskundigen uit de consultatieronden adviseren om de volgende waarden prioriteit te geven: doeltreffendheid – toegankelijkheid – behoefte centraal – samenwerking. Het wegingskader (als onderdeel van het subsidiebeleidskader) wordt daarop aangepast.

ad. 4. Meerjarige financiering.

Meerjarige financiering is het uitgangspunt voor structurele subsidies, tenzij er redenen zijn om hierin af te wijken.

Meerjarige financiering is mogelijk op grond van de huidige ASV, maar wordt in praktijk weinig toegepast. Het belang van meerjarige subsidie is verschillend voor grote en kleine subsidieontvangers. Voor de gemeente betekent het dat de transactiekosten worden beperkt.

Meerjarige financiering is voor grote organisaties van belang t.b.v. innovatie: veranderingen in de samenleving vereisen van de grotere gesubsidieerde instellingen (>€ 25.000) dat zij zich voortdurend door-ontwikkelen en hun dienstverlening innoveren. Het jaarlijks budgetteren beperkt de mogelijkheden voor deze organisaties. Immers ontwikkelen en innoveren vergt vaak meer tijd dan één subsidiejaar.

Meerjarige financiering is voor kleinere organisaties van belang t.b.v. efficiency: meerjarige subsidiëring van kleine subsidieontvangers (< € 25.000) beperkt de administratieve last voor deze groep.

ad. 5. Nieuwe financieringsinstrumenten

De gemeente Gooise Meren zet vernieuwende financieringsinstrumenten in: Bestuurlijk subsidiëren; Crowdfunding; SROl; Right to Challenge.

Deze instrumenten worden hieronder toegelicht. De instrumenten bieden mogelijkheden om experimenten uit te voeren, samenwerkingen tot stand te brengen en om sneller en directer initiatieven uit de samenleving te ondersteunen. Op basis van ervaringen kan na een experiment er voor worden gekozen om een instrument verder uit te werken en breder in te zetten. Het toepassen hiervan en verder ontwikkelen in Gooise Meren lijkt zinvol, want de instrumenten passen in de beleidsvisie om te komen tot een meer participatieve samenleving in de gemeente Gooise Meren. De instrumenten worden in andere gemeenten al succesvol toegepast.

Bestuurlijk subsidiëren

Om meer ruimte te kunnen bieden aan experimenten en initiatief is, in analogie met bestuurlijk aanbesteden, bestuurlijk subsidiëren ontstaan. Hierbij kunnen subsidies verleend worden voor het proces en de doelstellingen van de beoogde activiteiten, zonder vooraf prestatie- of output afspraken te maken. Juist in de zoektocht naar nieuwe oplossingen, bijvoorbeeld in de verschuiving naar meer informele en collectieve ondersteuning in het sociaal domein, kan het nodig zijn buiten de gebaande banen te treden en is meer ruimte en flexibiliteit nodig. Dat betekent niet dat er een carte blanche gegeven wordt, maar door vertrouwen op te bouwen met de initiatiefnemers in gesprekken en ook tijdens de uitvoeringsfase in nauw contact te blijven, kan zowel ruimte voor het experiment geboden worden als nabijheid om tijdig bij te sturen.

Bij bestuurlijk subsidiëren kan het initiatief uit de maatschappij starten. Ook is het mogelijk dat de gemeente het initiatief neemt en een oproep doet om voorstellen in te dienen om specifieke knelpunten of tekorten op te lossen of om bepaalde resultaten en nieuw aanbod te ontwikkelen.

Crowdfunding

Een nieuwe vorm van financiering van maatschappelijke initiatieven is 'crowdfunding'; een methode waarbij mensen die geld nodig hebben voor hun activiteit of een plan willen uitvoeren, andere mensen vragen om bij te dragen aan het initiatief als ze dat ondersteunen. Gemeenten, bedrijven of overheden kunnen daar ook aan bijdragen en doen dat door bijvoorbeeld toe te zeggen om het bedrag wat verzameld wordt te verdubbelen of om bij aanvang een bedrag toe te zeggen om daarmee andere partijen te stimuleren ook bij te dragen. Dit is een mooi voorbeeld van meer mogelijk maken door gezamenlijk een bijdrage te leveren.

Social Return of Investment (SROI)

SROI is het maken van afspraken door een opdrachtgever met een opdrachtnemer over het leveren van een maatschappelijke bijdrage als onderdeel van de opdracht, bij de inkoop/aanbesteding van werken, diensten of leveringen. Deze sociale/maatschappelijke bijdrage bestaat uit het inzetten van een bepaald aantal of percentage personen uit (potentieel) kwetsbare groepen bij het vervullen van de opdracht. Het doel van SROI is om zoveel mogelijk mensen die zonder re-integratiesteun niet of moeilijk aan het werk komen, aan werk of werkervaring te helpen. Het kan hierbij gaan om arbeids-, stage-, of leerwerkplekken. Er wordt aansluiting gezocht op reeds bestaand SROI-beleid bij gemeentelijke inkoop en aanbesteding.

Right to Challenge

De WMO biedt de mogelijkheid van 'Right to Challenge', een stap verder dan het bestuurlijk subsidiëren. Dit 'recht om uit te dagen', staat voor de mogelijkheid dat (georganiseerde) bewoners taken van gemeenten kunnen overnemen als zij denken dat zij het beter, goedkoper of passender kunnen uitvoeren dan de gemeente of gesubsidieerde organisaties of door gemeente ingekochte diensten. De bewoners nemen dan het initiatief en nemen ook de rol van opdrachtgever en uitvoerder op zich. Gemeenten kunnen aangeven welke beleidsterreinen of soorten voorzieningen opengesteld worden voor 'Right to Challenge' en bewoners oproepen om hiervoor met betere ideeën en oplossingen te komen. De bewoners krijgen de mogelijkheid om de gemeentelijke taak over te nemen en te laten zien dat zij het beter of goedkoper kunnen realiseren.

ad. 6. Vereenvoudiging van subsidieaanvraag en verantwoording

Hoe lager de subsidie, hoe eenvoudiger de aanvraag en de verantwoording verlopen. We onderscheiden hierbij twee categorieën: subsidies < € 25.000 en subsidies > € 25.000.

In de subsidie-uitvoering worden subsidies eerst 'verleend' en daarna 'vastgesteld'. Dit betreft separate procedures voor zowel de subsidieaanvrager als ook voor de gemeente. Er kan worden gekozen om bij lagere bedragen 'verlenen' en 'vaststellen' met één procedure te regelen. In Gooise Meren wordt dat nu gedaan bij subsidies tot € 7.500,-. Het nieuwe uitgangspunt is om de knip te leggen bij subsidies van ten minste € 25.000,-.

6.1. Subsidies < € 25.000: (Betreft 60 organisaties in 2017)

Bij subsidies in deze categorie hanteren we de werkwijze "verlenen is vaststellen". Indien daar aanleiding toe is kan ook uitgegaan worden van de splitsing tussen verlening en vaststelling. In de aanvraag wordt aangegeven aan welke gemeentelijke beleidsdoelstellingen via welke activiteiten wordt bijgedragen. Bij het indienen van een nieuwe aanvraag wordt kort inhoudelijk verantwoord waar de vorige subsidie aan besteed is. Steekproefsgewijs worden jaarlijks een aantal subsidieverstrekingen gecontroleerd, of de subsidies zijn besteed aan de doelen waarvoor zij zijn verstrekt.

6.2. Subsidies > € 25.000: (Betreft 13 organisaties in 2017)

Subsidieverlening en subsidievaststelling blijven gescheiden procedures. In de aanvraag wordt aangegeven aan welke gemeentelijke beleidsdoelstellingen via welke activiteiten wordt bijgedragen. Er worden meetbare prestaties of resultaten afgesproken. Er vindt een inhoudelijke- en financiële verantwoording plaats. De financiële verantwoording wordt ingediend vergezeld van een accountantsverklaring.

ad. 7. De gemeente als aanjager van veranderkracht.

De gemeente Gooise Meren neemt actief haar rol als aanjager en facilitator op om de doeltreffendheid van financiering te vergroten.

Dienstverlening als antwoord op de maatschappelijke vraag wordt steeds meer in samenwerking tussen drie partijen ontwikkeld; overheid – maatschappelijke organisaties – inwoner(s). Dit is een grote cultuuromslag die veel veranderkracht vraagt. Bij succesvolle transformaties blijkt 'het realiseren van die veranderkracht in de praktijk' essentieel te zijn. In de transitie is daarin goede afstemming en rolverdeling in de driehoek cruciaal. De gemeente functioneert daarbij als facilitator en aanjager van de veranderkracht, de (maatschappelijke) organisatie als ondersteuner, uitvoerder en aanjager van burgerinitiatieven en de burger als co-creator van diensten.

ad. 8. De inwoners hebben invloed op subsidiebeleid

De gemeente Gooise Meren betreft daar waar mogelijk adviezen van inwoners bij de uitvoering van subsidiebeleid. Afhankelijk van de ontwikkelingen zijn ook situaties denkbaar waarin inwoners (mee)beslissen over inzet van subsidies.

Om de rolverdeling in de driehoek (zie 7) goed vorm te geven, verdient de rol van de inwoner als co-creator extra aandacht. Dit kan o.a. door inwoners te betrekken bij afwegingen rondom subsidieafspraken met organisaties, of hen rechtstreeks zeggenschap te geven via een buurtbudget (bijvoorbeeld zoals nu al bestaat bij enkele buurtplatforms). Dit is in lijn met de beoogde doelen uit het programma Doe-democratie waarin een grotere rol voor de burger is weggelegd en initiatief, zelforganisatie en zeggenschap kernbegrippen zijn.

ad. 9. Sociaal ondernemerschap

De gemeente Gooise Meren stimuleert sociaal ondernemerschap bij ondernemers in het vormgeven van hun rol als initiator, medefinancier of coproductent van activiteiten.

Bij sociaal ondernemerschap geven ondernemers zichzelf ook een maatschappelijke missie met hun bedrijf; ze willen via hun bedrijf maatschappelijke meerwaarde creëren. Dat kan op verschillende manieren; door de middelen (kennis, capaciteit) van het bedrijf ter beschikking te stellen voor vrijwillige inzet, een deel van de opbrengsten te besteden aan maatschappelijke doelen of door het bieden van werkplekken aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

=====